

Po@dium

Bennie Huisman

2025 - 5

peace for our time...

Het hier afgedrukte lied is uit 1994. Ik werkte toen een jaar lang mee aan het VPRO-radioprogramma *De kamer van Spelberg*. Geert Mak en Germaine Groenier kozen een thema, er was een relevante gast en luisteraars konden via de telefoon inbellen. Ik speelde tussendoor wat muziek en zong halverwege een passend lied.

Dit lied schreef ik voor een uitzending over kinderarbeid. Het inbellen was toen nog met vaste telefoons. Maar mobiel bellen kwam er aan: Wikipedia 1994 begint met een bericht over de openstelling van een mobiel netwerk. Wie het overzicht doorleest, ziet dat veel van wat we nu beleven, toen al ontkiemde.

Het lied is in de kern nog actueel. Kinderarbeid is geen verleden tijd. Sommige details van het laatste couplet zijn wat 'uit de tijd gegroeid.' *Soap* en *house* zijn met de kinderen van toen het verleden in gegleden. 'Nop' - betekenis: 'niet van materiële waarde' - hoor je hier en daar nog wel.

Vrede op aarde is er nog steeds niet.

Toch wens ik alle lezers goede feestdagen en een mooi 2026 toe, vuurwerkvrij, stikstofvrij en - ik weet het, het is veelgevraagd - leugenvrij. En met zo snel mogelijk een kabinet dat iets kan, met bestuurders die de politiek niet alleen zien als 'spel', waarin je voor de belangen van je achterban gaat, hoe kortzichtig die ook zijn. Gezien het aanbod een bijna onmogelijk te realiseren wens.

Maar soms gebeuren wonderen.

de namelozen

wat ben ik blij in deze tijd te leven
waarin ik vruchten van vooruitgang pluk
we gaan nog steeds de wereld voor in 't streven
naar meer comfort, consumptie en geluk
waar grootvader in een fabriek moest lijden
tien uur per dag, voor een sober bestaan
beleven wij goddank nu betere tijden
het smerigst werk gebeurt hier ver vandaan.

*'k zou willen zingen voor de namelozen
die zwijgend zwoegen voor een graantje mee
maar ik ben van het ras der schaamtelozen
ik zing wat over eigen wel en wee.*

wat ben ik blij in deze tijd te leven
na eeuwen brak hier eindelijk welvaart aan
honger en armoe zijn voorgoed verdreven
wij vreten varkens en de varkens graan
hoe eigentijds en ruim is onze woning
met duurzaam hardhout uit Verweggiestan
de klant met poen is overal nog koning
daar plukken wij de verre vruchten van

wat ben ik blij in deze tijd te leven
kinderarbeid is verleden tijd
we kunnen ons kind nu alles geven
zodat het hoogstens aan verveling lijdt
door soap geroerd, door house bewogen
gewapend met het uitverkoren merk
dat elke dag opnieuw wordt ingevlogen
uit ginder, waar Lou Nop nog werkt

vrede op aarde...

'Po@dium' is een Persoonlijk Digitaal Magazine. Dit is de 5e aflevering van 2025
Voorgaande afleveringen van dit jaar staan binnenkort op mijn website
Reacties zijn altijd welkom: huisman.bennie@gmail.com
Wie op de verstuurlijst wil cq op toezending geen prijs stelt: laat het weten

In lêste keunstje?

Vorig jaar werd ik 77. Ik vond het een mooie leeftijd, om het getal. En nam mij voor om voor de rest van mijn leven 77 te blijven. Is niet gelukt. Nu ben ik 78 en heb ik het

druk. Vooral met het voorbereiden van een nieuwe voorstelling. Dat is voor mij niet nieuw: de laatste 10 jaar heb ik meerdere 'literaire thema-voorstellingen' gemaakt en gespeeld, soms samen met een andere muzikant, meestal alleen. Ik vond daar eigenlijk altijd wel energie voor. Er kwam tegelijkertijd een boek, bundel of cd uit en ik had het gevoel dat ik nog wel een tijdje op deze manier door kon. De laatste was 'Amore, over de liefde. Die speel ik, met Corinne Staal aan de piano, nog altijd. *What's next?*

Dus liet ik de vorig jaar mijn gedachten maar weer eens gaan over een nieuwe voorstelling. Om bij een oud verhaal uit te komen. In 2011 verscheen mijn deels autobiografische roman *Lytse histoarje fan langst*. Ik organiseerde toen een tiental avonden met muziek en verhalen rond het boek. In een tijdsbestek van 14 dagen. Iedere avond was er een gast, een muzikant, een zanger, schrijver of verteller. Ikzelf reisde van voorstelling naar voorstelling op mijn ligfiets, soms ook wandelend, met

de fiets als een ezeltje rollend naast mij. Het was de uitvoering van een idee dat ik mijn hele artiestenleven al koester: dat van de 'reizende zanger'. Ik heb dat samen met verteller Douwe Kootstra ook meerdere keren op een andere wijze gedaan: met een oud kajuitzeiljachtje onder de naam: 'Wettertoer'.

Maar mijn drie-wielige ligfiets blijft de verbeelding voeden. Ze is nu 25 jaar oud, heeft een nieuwe naam en ik heb haar technisch weer in orde gemaakt. Ze herinnerde mij aan het eerdere avontuur en vroeg: kunnen we dat niet nog eens doen? Ik was direct overtuigd. De ideeën borrelden op, maar ik nam mij voor: *take it easy*. Maak het zo relext als 'op straat zingen', wat ik nog altijd graag doe. Zo kwam ik ook aan de titel. Als ik op straat alles klaar gezet heb, dan begin ik altijd met hetzelfde walsje. Een accordeon nodigt daar ook wat toe uit. Veel liedjes die ik zing hebben dezelfde maatsoort. Voor de afwisseling speel en zing ik tussendoor wat andere 'karakters', maar kom altijd weer terug bij de 'wals-groove'. Daar moet ik mij aan hebben gehecht in het 'pre-popmuziek-tijdperk'. Zo raakte ik aan mijn eigen muzikale geschiedenis, van toen ik kind was, in de jaren '50. En maakte er een werktitel van: *de wals*.

Zo 'n eerste fase, met een wirwar van uiteenlopende ideeën, dat is altijd een mooi 'spel'. Maar er zijn ook vaak 'spelbrekers', een passend woord. Want de kern van kunst is het spel, het spelen met taal, muziek, stem en verhalen. En de daarvoor nodige scherpte, de mentale energie, heeft altijd z'n eb en vloed. Wat ik beleef, in relaties, familie en verdere gemeenschappen, die in cirkels rondom ons liggen, kan mij de moed ontnemen of juist energie geven en inspireren. En alles er tussenin. Het lezen van het nieuws in de krant, de noodzaak van een gehoorapparaat, het verlies van een dierbare, de ziekte van een geliefde, het kan mij de moed, de energie en de lust om te spelen even ontnemen.

Maar moed is bij mij als onkruid, het komt altijd terug.

Toch was ik behoorlijk van mijn stuk gebracht, toen begin dit jaar mijn stem haperde. Ik zing het liefst onversterkt, al kan dat niet altijd. Maar nu kon dat helemaal niet meer. Ik kon eigenlijk alleen met een soort kopstemregister zingen. Een KNO-arts in het ziekenhuis kon ook met de modernste apparatuur niets vinden, 'niets verontrustends'. Maar een maand of vier later had ik mijn stem terug, beter dan ooit.

De vraag naar de oorzaak bleef. Ik dacht na over 'stress' en bedacht dat mijn stressbestendigheid afneemt. Ik maak mij sneller zorgen en de vanzelfsprekendheid waarmee ik vrolijk aan iets nieuws begin, maakt soms plaats voor gereide twijfel. Als ik me vermoeider voel dan ik van mezelf gewend ben, of gederprimeerd raak over alles wat er in de wereld verkeerd gaat. Over de brede opkomst van de 'bruine golf', de radicalisering rondom ons, de toenemende ongecontroleerde macht van *Tech*, oorlog, geweld en militairisering. Dan lijkt het 'spelen' soms even onbereikbaar. En denk ik: moet ik het nog wel doen? Want ik weet wat het vraagt.

Maar dan lees ik wat ik heb geschreven, oefen de liedjes en komt de moed terug. En denk ik dat ik ook niet veel anders heb, wat ik tegen de schaamteloosheid en machtshonger kan inzetten. En zo, pendelend tussen twijfel en overtuiging komt *de wals* er nu toch.

Maar het oorspronkelijke idee is uit het zicht geraakt. Dat kwam zo:

De eerste inventarisatie van materiaal voor een tour met *Sudewyn* richtte zich op mijn 'onderweg'-repertoire. De zwervende zanger, ook als metafoor, heeft z'n sporen nagelaten. In liedjes, in verhalen. Maar in de maanden zonder stem en met het vooruitzicht dat ik er misschien een punt achter moest zetten, begon ik terug te kijken naar de 'geschiedenis van mijn stem'. Dat was ooit ook een onderwerp in mijn eerste theatervoorstelling: *De sjonger*. Ik las die teksten terug vanuit het idee: als een voorstelling niet meer kan, moet het misschien maar een boek of bundel worden. En langzamerhand veranderde de opzet.

De sjonger was een theatervoorstelling, met decors, Requisiten, belichting, spel, monologen en dialogen. Toen, in 1987, met een hoge inzet: het zoeken naar antwoorden op belangrijke vragen, die je kunt stellen, aan een zanger of aan de mens in het algemeen: hoe kunnen we bijdragen aan een betere wereld? En hoe verhoudt dat zich tot 'de markt', gericht op vermaak, aandacht, roem en winst? Nu is - en was - de kans op roem en winst in het Friestalige gebied niet erg groot, maar het blijft bij de meeste optredens altijd iets van een dilemma: ik wil aandacht, maar ook iets kwijt over de wereld waarin we leven.

In de *wals* komt dat nu allemaal terug, maar de toon is anders. Ook de theatelementen krijgen een herkansing, maar bescheidener.

Toen ik mijn stem terug kreeg en nadacht over wat ik nodig had, kwam ik uit op een veelzijdige muzikant. Iemand, die liefst meerdere instrumenten kan bespelen. Maar die ook technische support mee kan brengen en plezier beleeft aan 'toneelspel'.

Een duizendpoot eigenlijk en daarvan zijn er niet zoveel. Ik vroeg Tseard Nauta en die zei: ja. Nu hebben we de eerste try-outs achter de rug. Tijd om te 'evalueren', zo gezegd. In januari pakken we de draad weer op.

De beide try-outs liepen beter dan verwacht. Het slijpen aan teksten is een proces, dat altijd door gaat. Een van de manieren om daar kritisch naar te kijken is 'meertaligheid'. *De wals* is wat de liedjes betreft sowieso meertalig, maar alles daaromheen was in de try-outs friestalig. Er komt nu evenwel ook een nederlandstalige versie en het parallel werken in beide talen werkt heel goed bij het kritisch wegen

van wat ik schreef.

Maar ook daarnaast moet er genoeg gebeuren. Dat heeft te maken met het 'format' Ik wilde nu eens een wat rijker palet dan: 'liedje - verhaal - liedje'. Ik wilde theatelementen en iets met het 'beeld'. In de try-outs was dat allemaal nog 'houtje-touwtje', gebruik makend van wat ik nog had liggen. Dat heeft z'n grenzen en er is genoeg dat beter kan. Daarin speelt ook 'het formaat' een rol.

Wanneer er vanuit culturele commissies belangstelling is voor *de wals*, dan zullen we op nogal uiteénlopende locaties spelen: van MFC tot bibliotheek, van kerk tot dorpshuis en van huiskamer tot theater. In die laatste categorie is het geen probleem, daar kan alles. Maar voor alle andere situaties is flexibiliteit noodzakelijk. Daar wordt aan gewerkt.

En nu gaat het snel.

Zondag 18 januari is de eerste presentatievoorstelling. Van de friestalige versie. Een affiche met relevante informatie is hiernaast afgedrukt.

Precies vier weken later, zondag 15 februari is de nederlandstalige versie, in mijn eigen 'thuis-theater: de kerk in Sânfurd / Sandfirden.

Dat beide presentaties in een kerk zijn is wel passend: de voorstelling begint met een scheppingsverhaal. En er zit ook iets van 'verlossing' in.

Maar los daarvan: het is mooi zingen in een kerk. En er wordt in kerken tenslotte ook al eeuwenlang gebruik gemaakt van feit én fictie. Of om het in woorden uit *de wals* te zeggen:

*'...Is het waar? Is het verbeelding?
Wij geloven het wel...'*

Voor de bezoekers is het comfort er soms wat minder, maar als wij een keer aan het woord en de muziek zijn, vergeten ze dat.

Welkom dus.

Om te reserveren: zie hiernaast.

de wals

in libben
yn
in liet

Bennie
Huisman
&
Tseard
Nauta

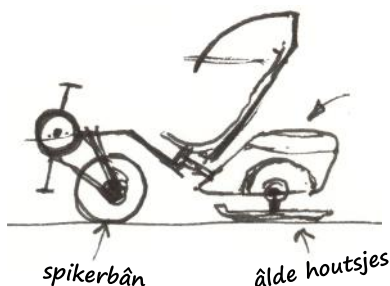
Snein 18 jannewaris 2026, 15.00 oere
Fermanje De Rottefalle, Haven 16
kaarten: € 15,00 (ynkl. kofje of soks)

reservearje: 06-29155260
(of)
huisman.bennie@gmail.com

...slow-motion...

Mijn driewielige ligfiets heeft tenslotte toch nog een Friese naam gekregen. Haar eerste Engelse naam *Lizzy* was spontaan ontstaan en ik reed er niet zichtbaar mee rond, maar de naam werd wel uitgezongen in een lied uit mijn theatervoorstelling *De loftfytser*. Over de tweede naam *Modestine* was meer nagedacht. Die was ontleend aan de naam van de ezel, waarmee de Schotse schrijver Stevenson in tocht maakte door de Cevennes. Die naam kwam op houten plankjes op het frame.

Nu staat op diezelfde plankjes: *Sudewyn*. Ook daar zit een verhaal achter, maar dat komt nog wel eens. Het bleef echter niet zonder gevolgen, want ze liet mij na de naamsverandering weten dat ze nu wel deel wilde hebben aan de 'nationale tradities'.

Tja. Kaatsen of 'fierljeppen' zat er niet in. Skûtsjesile zou ook moeilijk worden. Maar de Elfstedentocht, dat zou misschien kunnen. Over ijs? De oerform? Zelfs dat zou niet onmogelijk zijn. Ik had in de eerste jaren al eens bedacht dat ik haar wel tijdelijk kon ombouwen tot 'ijsfiets' (zie de schets hiernaast) Maar zonder ijs, waarover strenge ijsmeesters roepen: 'it giet oan', is het zinloos daar tijd in te steken. En dat ijs maak ik niet meer mee.

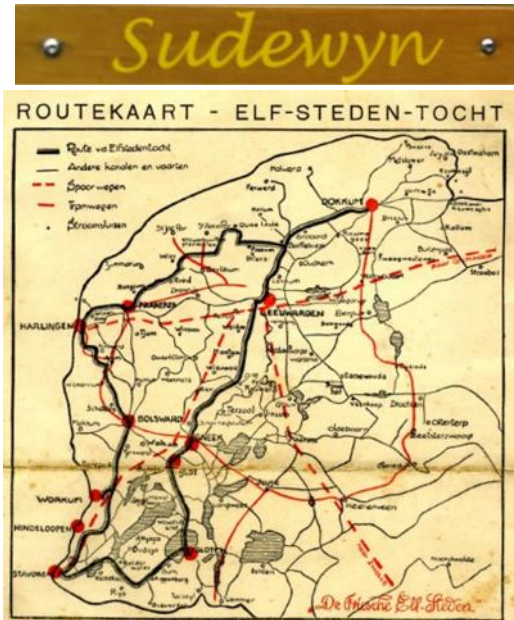
Daar komt bij: *Sudewyn* is ook niet verbonden met sportieve prestaties, maar met verbeelding. Of misschien moet ik zeggen: kunst. Het ligt dan ook voor de hand dat *Sudewyn* en ik samen zoeken naar verbeelding. Die is er genoeg. Maar we concentreren ons op de kunst die sinds 2018 alle Friese steden met elkaar verbindt: de fontein. Deze zoektocht naar de geschiedenis en achtergronden van het ontstaan kan mij mooi de winter door helpen. Met de uitdaging om verhalen te schrijven over wat ik onderweg beleef, wat mij raakt en hoe dat in mij resoneert. Ik begin in mijn geboortedorp en woonplaats Heerenveen.

Dat is geen stad. De plaats is daar nog wel mee bezig geweest, maar de vroege vaders rond 1830 vonden het te duur. Hoe het traject van de Twaalfstedentocht er dan had uitgezien zullen we nooit weten. Wie de kaart bekijkt van het huidige traject, ziet in één oogopslag dat de Wouden, de Zuidoosthoek, het Lage Midden én het grootste deel van wat nu De Fryske Marren is, daar buiten vallen. Die wilden natuurlijk ook wel een tot de verbeelding sprekend rondje.

Dat werd de 16-dorpentocht. Daar werd mee begonnen in de eerste oorlogsjaren. Een rondje van ruwweg 80 km over Akkrum, Grouw, Eernewoude, Gorredijk en Heerenveen. De naam kwam uit 'het Volk' zelf, d. m.v. een prijsvraag. De prijs: een paar Batavusschaatsen.

Een van de meest tot de verbeelding sprekende verhalen over de Elfstedentocht in de beginjaren is dat van boeren of boerezones, die 's ochtends vroeg eerst de koeien melkten, de schaatseren onder bonden, in het donker naar Leeuwarden schaatsten, de Elfstedentocht deden, hun kruisje ophaalden en in het donker weer naar huis schaatsten, met extra kranten onder de trui en voor het kruis. Op de boerderij wachtten dan de koeien. Of een jonge melkmeid.

Voor zulke ondernemingen ben ik niet in de wieg gelegd. Als er nog al zuiver Fries bloed door mijn aderen stroomt dan is het door de generaties heen zo verdund, dat zoiets er voor mij niet in zit. Mijn reis is ook fundamenteel anders dan de meeste Elfstedentochten. Daarbij is het niet de bedoeling dat deelnemers veel stilstaan. Een stempel pakken en door.

Maar voor mijn tocht is stilstaan essentieel. En dat gaat vanzelf. Vaak kan ik stilstaan en doortrappen tegelijk. Wat ik onderweg zie kan mij aan het denken zetten. Als ik dan het gevoel heb dat het belangrijk is, stap ik af en schrijf wat op.

Ik ben Heerenveen nog maar net uit en mijn gedachten gaan 60 jaar terug in de tijd. Ik denk aan mijn eerste reis naar Leeuwarden. Een enkele reis. Ik mocht meerijden in de verhuishwagen. Mijn vader had zijn particulier muziekschool verruild voor een vaste baan als leraar in Leeuwarden en we verhuisden. Ik was bijna 14 en dan is zoiets ingrijpend. Van de reis in de verhuishwagen herinner ik mij alleen het stuk na Akkrum over de oude Leeuwarder Straatweg, met aan beide kanten bomen. De hele wereld tussen mijn geboortedorp en pakweg Oude Schouw kende ik alleen maar vanaf het water. Na Nieuwebrug waren er dan een aantal vaste oriënteringspunten: een stenen gebouwtje naast de spoorlijn en een kleine kerk daar schuin tegenover. Daarna kwam al vrij snel de spoorbrug en ging de reis verder aan de andere kant van de spoorbaan, naar Akkrum, Terhorne of Grouw. Als ik uit de verte een foto neem zie ik niet meer het schone metselwerk van de jaren '60. Maar waar dit markeringspunt is opgenomen in de culturele vooruitgang, heeft de overbuurman aansluiting gezocht bij eeuwenoude tradities. De meer dan 200 jaar oude kerk is nu een rustplaats in het Jabiksspaad, de Friese aanloop van de pelgrimsreis naar Santiago de Compostello. Zo zit deze reis naar Leeuwarden vol met markeringspunten, waaraan verhalen kleven. Tot Grou. Daarna houdt het op.

Ook Leeuwarden zelf zit vol met herinneringen, maar eerst de fontein. Die nu geen fontein meer is. Er hoort een soort van fijne mist omheen te hangen, geïnspireerd door de 'nevel boven de velden'. Voor deze winter hoeft die niet te worden uitgezet: de temperatuur is in de dubbele cijfers. De beelden markeren de entree naar de binnenstad, die hier vriendelijk is voor fietsers en voetgangers. Bij de beelden een bord, met een toelichting:...'ze dromen, voor kinderen is de toekomst een droom vol beloftes...', legt de kunstenaar uit. Hoe oud zijn deze kinderen? Ik denk de leeftijd die ik zelf had toen ik hier kwam wonen. Bijna 14 jaar. Ik zat op de MULO, vergelijkbaar met wat nu de HAVO is. Dat was vermoedelijk onder mijn nivo, maar ik was toen meer een dromer dan een student. Ik leefde deels in fantasieverhalen, ik las veel, rookte niet, dronk geen alcohol en kreeg al vrij snel na de verhuizing een bril.

Ik had geen smartphone, geen fatbike of brommer en maakte mij nooit druk over de kleren die ik droeg. Als ik het geld had kocht ik een treinkaartje naar Heerenveen om daar mijn vrienden op te zoeken. In de vakanties logeerde ik er altijd.

Ik begon wat belangstelling te krijgen voor de meisjes, maar stond meestal met de mond vol tanden. Ik denk, dat ik mij niet goed kon voorstellen dat ze iets in mij konden zien.

Die onzekerheid om mij uit te spreken is nooit helemaal verdwenen. Als schrijver, zanger en verteller heb ik tenslotte een soort omweg gevonden om dat toch te doen. Maar in mijn liefdesrelaties, die voor een groot deel met Leeuwarden verbonden waren, heeft mijn zwijgen veel vernield. Liefdes beginnen als een 'droom vol beloftes'

Daarna is het nodig wakker te worden.

(wordt vervolgd)

twee 7 meter hoge, witte sculpturen van een jongen en een meisje. Ze lijken elkaar aan te kijken, maar hun ogen zijn gesloten. De gezichtsuitdrukking van de kinderen is sereen. (Plensa: ze dromen.. voor kinderen is de toekomst een droom vol beloftes)